Бр. 125 У Новом Саду, у петак 27. јуна (10. јула) 1914. Година XXX.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
сет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску, Србију Црну Гору
и друге стране земље

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·50	„
на чет. год.	К 8·50	11.—	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

Власник и издавалац: деоничарско друштво Браник. | Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић. | Електрична штампарија д. д. Браника у Н. Саду.

После министарске седнице.

У Бечу је одржана заједничка министарска седница, на којој је дискутовано о ситуацији после сарајевскога атентата и о мерама, које ваља предузети против такозваног великосрпског покрета; говорено је такође и о заједничком буџету за идућу годину, а додирнуто је и питање оријенталних железница. На седници нису никакве дефинитивне одлуке донесене, јер ће гроф Берхтолд отићи у Ишл, те ће владару референсати о садржини седнице, а владар ће изрећи коначну реч о предловима, који су на министарској седници начелно примљени. Пошто се све тако у ред доведе, издаће се, као што неке новине јављају, службено саопштење о новим одлукама.

Службено саопштење о заједничкој министарској седници врло је кратко, но неке новине су ипак на своју руку написале велике коментаре о седници; а у томе, дакако, „Neue Freie Presse“ носи рекорд. Она, на дугачко и на широко, прича о великој српској пропаганди, и никако не заборавља да сумњичи Србију. Словени на југу монархије, најпосле, свему се томе ни мало не чуде, јер бечка штампа, а нарочито споменути а подобро остарели лист, већ деценијама граби сваку прилику, да Србију у јавном мишљењу компромитује и прикаже као количину најниже врсте. Колико се тако писање, неморално и непоштено, свети бечкој политици, показале су довољно све афере, почевши од велеиздајничких парница па надаље.

И бечки се лист „Die Zeit“, после сарајевскога атентата некако померио у досадашњој равнотежи, па, пишући о српскоме проблему, није довољно хладан, а ни разборит као до сада. После министарске конференције донео је чланак „Два српска питања“, у којем говори о српскоме проблему у Босни и у Угарској. О српскоме проблему у Босни није речено ништа, што би било од користи за нове одлуке, а Србе у Угарској узима у одбрану против Мађара. Лепо је, до душе, што нас се у Бечу сећају, али тек сматрамо за излишно мешање у наше односе са Мађарима, јер су ти односи наша домаћа, српска и мађарска, ствар, која ће се најповољније развијати, ако се у њу нарочито нико из Беча не буде мешао.

Угарска је, најпосле, Угарска, и она живи својим оригиналним животом, чим се у њој са стране не праве смутње. После сарајевскога атентата није нико са стране у Угарској мутио воду, и ситуација и разни односи били су доста нормални; међу грађанима разних вера и народности владао је мир и споразум, те је државна површина остала потпуно равна и глатка. Томе је, дакако, много допринело и самосвесно држање министра-председника грофа Тисе, према којем смо, истина, у одлучној оповицији, но чији ће нам поступци у правцу индивидуалности краљевства угарског и правде у њему увек бити симпатични. Гесла „Себи руке од Угарске!“ и „Не сумњичите исправне народности!“ биће и међу Србима у Угарској увек срдачно примљена и морално помогнута парола.

У босанско се пак питање овај пут не ћемо опширно упуштати, но ипак морамо толико рећи: да централни државни фактори у својим новим поступцима морају бити необично промишљени и ванредно опрезни. Ни један поступак, ни једна мера, која буде донесена без обзира на душу српскога народа у Босни, без обзира на годинама узбуђивану, провоцирану и данас необично болну српску душу, не ће постићи своју сврху. Да, душа је српска, а и душа једног дела муслимана и католика, врло болна и њој није више потребан чемер него мелем.

И онда необично опрезно ваља поступити према омладини српској у Босни и Херцеговини, коју, пре свега, не треба сумњичити Београдом. То могу да чине полицијске уштвице, а озбиљни државници ваља и добро да се обавесте и добро да промисле о омладинском поколењу српскога народа у монархији. Ми Срби у монархији волимо Србију и Београд, ми их толико волимо, да би их тајно волели и онда, кад би нам ту платонску љубав државни закони забрањивали, но, уза све то, ми се развијамо сасвим самостално, и на наш развој (па и на развој наше омладине) не утиче ни службена ни неслужбена Србија. Наш развој, па и развој наше омладине, (о томе меродавни државници ваља да буду на чисто) не само да не би могао зауставити покољ, који српском народу спремају његови противници. Омладини ваља нарочиту пажњу приказати и њезину бујност потребно је регулисати, но, у томе поступку, не треба сметнути с ума, да на омладинскоме покрету неће потребну регулацију извршити ни полиција, ни професори, клерикализмом отровани, ни некоји официри, који по којекаким шантанима голим сабљама нападају голоруке ђаке, ако ови протестују, кад бечке „глумице“ у својим напевима вређају српски народ. Бечка нас штампа вређа, из Беча на југ извезене раскалашне девојчуре нас вређају, официри са голим сабљама нападају увређену омладину — меродавни државници ваља да ударе у другу ноту! S.

Принцип и Чабриновић у Београду.

— Како су Чабриновић и Принцип дошли у Београд. — Један значајан акт аустро-угарског конзулата. — Три Принципова писма. —

(Од ред. дописника загребачког „Србобрана“.)

Београд, 23. VI. 1914.

Врло је интересантно сазнати како су овде дошли Принцип и Чабриновић. Вашем београдском дописнику пошло је за руком покупити те податке и сада, када их »Србобран« објави, видеће се чијим се утицајем Чабриновић задржао у Србији и како је пошао одавде Гавро Принцип.

*

Седамнаестог (30.) октобра прошле године, једним од вечерњих возова из Земуна, приспео је на београдску железничку станицу један младић који није имао никаквих исправа и није могао никако доказати свој идентитет. Пошто је био и без икаквих докумената, жељезнички комесар полиције узео га је на саслушање. Младић је изјавио да се зове Нељко *Чабриновић*, да је по занимању типограф а да је родом из Сарајева, син Јелене и Васе Чабриње. Додао је да је раније био у Србији и то 1911. године као шегрт у једној од београдских штампарија па се због болести морао вратити кући, а сад је опет дошао да овде ради.

Али све је то казао тако нејасно и збуњено, да је комесар посумњао. Сумња је била у толико јача, што је Чабриновић дошао уредно возом без исправа, а земунска полиција није пропуштала и не пропушта без пасоша апсолутно никога (ономад је задржан више часова у Земуну чак и бечки универзитетски професор и дворски саветник др. *Хвостек*, зато што није имао пасош за прелаз у Београд.) С једне стране ти збуњени искази и нелегални улазак у Србију, а с друге стране дрско Чабриновићево држање према полицајима, одлучило је београдску префектуру да припази на Чабриновића и да га евентуално протера, ако се види да је ма у колико обманув наше власти.

Међутим, десило се да је баш тих дана са аустро-угарске стране протестовано због протеривања неких њихових поданика, чије је бављење у Србији било и сувише загонетно и сумњиво. Због тога се београдска полицијска префектура решила, да се прво обрати овдашњем аустро-угарском конзулату тражећи информације о Чабриновићу па да тек после тога донесе своју одлуку о томе може ли му се допустити останак у Београду.

Управа вароши упутила је одмах у томе смислу један акт овдашњем аустро-угарском конзулату молећи за податке о Чабриновићу. После месец и по дана, после свестраног испитивања конзулат је послао свој одговор управи вароши Београда. У томе своме акту од 3. (16) децембра 1913 године под бројем 19375. аустро-угарски конзулат тврди, да су сви наводи Чабриновићеви тачни и да га, према томе, треба оставити на миру да ради свој посао.

Тако је Чабриновић остао у Београду, јер га, после оваквог одговора аустро-угарског конзулата, београдска полиција није могла протерати без бојазни, да да повода каквом заплету. Није га могла протерати ни на основу тога што нема пасоша, јер је конзулат био готов да му да ту исправу.

Чабриновић је ступио на посао у једну београдску штампарију. Али је брзо изашао из ње. Несталан по природи он је сваки час мењао и штампарије и станове. У неколико месеци, колико је био у Београду, он је променио пет станова! За то време чуло се међу његовим друговима, да је то син злогласног сарајевског Васе Чабриње и другови су га почели избегавати. Босанци и Херцеговци, који живе у Београду, клонили су га се у толико више. А ни он сам не само да није тражио друштво него га је чак избегавао.

Првог (14.) јуна Чабриновића је нестало из Београда. Уочи поласка рекао је својим друговима да иде у Трст. А петнаестог (28.) јуна по подне у Београд је стигла вест, да је Чабриновић тог дана пре подне у Сарајеву бацио бомбу на престолонаследнички пар. На ту вест они, који су га познавали, разрогачили су очи.

*

У ноћи првог (14.) фебруара ове године пребегао је преко леда из Земуна у Београд Гавро *Принцип*. Он је овде властима изјавио, да долази да продужи школовање у гимназији, да се морао послужити бегством, пошто му нису хтели дати пасош за Србију. Пошто је Принцип већ био раније уписан као ђак у једну од београдских гимназија, то му је допуштено да остане у Београду.

Чемеран је овде био његов живот. У три маха за време балканског рата Принцип је покушао да буде примљен у добровољце, али у сва три маха био је одбијен и као слаб и неспособан. То га је једило бескрајно. Хтео је да за навек оде из Београда, али је из босанских гимназија био истеран и није знао где ће. Најзад се одлучио да што пре доврши школу. Пошто је јесен и зиму, да се прехрани, провео код куће у Босни, ускочио је почетком фебруара у Београд. Овде је сада у јуну требао да сврши осми разред и матуру.

Али глад му није дала радити онако и онолико колико је требало. Покушао је да нађе какву службу или зараду, ну ни тога није било. Сва потпора и сва нада био је Принципу овде један млад Босанац који и сам служи у туђој кући. Ваш дописник имао је прилике да прочита неколико очајних Принципових писама упућених томе његовоме пријатељу.

У једноме од тих писама Принцип пише:

»...Молим те лепо, гледај да ми нађеш какво место где се нешто пише, али по могућности да се ради само прије или послије подне. Јер ја бих тешко могао негдје радити читав дан, пошто се спремам за испит. Ако не би могао наћи такво место, а ти онда гледај, па макар морао радити читав дан. Кад се већ свакако морам патити, нек буде и то!... Твој *Гаврило*«.

У другом писму Принцип пише томе пријатељу:

»...Ја сам се са оно пет динара, што си ми послао, све до сада по мало хранио. Али ми је сад нестало. Молим те, пошљи ми опет нешто, док и ја наскоро добијем од куће из Грахова. Ево прилажем ти њихово задње писмо. Пишу да ће ми послати нешто на првога, па ћу ти вратити чим добијем...“

Али ни првога, ни другог, ни десетог није стигло ништа од куће и Принцип пише пријатељу:

...Стид ме је да ти рекнем усмено оно што ћу ти у овоме писму саопштити. Приметио си, да више не пролазим поред... (кућа у којој тај његов пријатељ ради. — Прим. допис). Али вјеруј, да није да бјежим но се кријем од стида што ти дуг не вратих. Нисам непоштен, душе ми, него је било немогуће. Ти знаш, од куће су ми слали највише мјесечно 20 – 30 круна, а то ми није довољно ни за стан, те за храну морам остајати дужан. И ја сам ти се тако страховито задужио и у таком сам биједном и јадном стању да просто не знам како ћу даље живјети.

Храним се у ашчиници и то кад имам новаца, јер сад ми више не дају на вересију. Једном речи мој садашњи положај је очајан, те не знам како да се из њега изађе. Поново те молим, да ми, ако је икако могућ, нађеш какво місто, јер иначе бих морао крепати од глади. Ја нећу никада заборавити оно што си ми учинио, а особито ако ме се сјетиш и помогнеш ми у овом критичном моменту. Молим те лепо, одговори ми шта мислиш јер очајавам, а, што је још горе, страховито гладујем.

Твој пријатељ *Гавро.*«

Писмо ово датирано је 12. (25.) маја а четири дана доцније 16. (29.) маја Гавре Принципа нестало је из Београда. Чуло се, да је пред полазак распродао сву своју ђачку сиротињу и чуло се тако исто, да је отишао у некакав манастир, да се тамо прехрани и да доврши спремање за испите. У уском кругу Принципових пријатеља нису се зачудили овој вести. Јер у Србији је тако много сиромашних ђака, који налазе преко лета уточишта у манастирима. Нису се изненадили ни тиме, што је отишао без опроштаја, јер је он у опште врло мало говорио. Да ли је Гавро Принцип уопште ишао у манастир, до сада се није могло сазнати, као ни то, када је и како прешао у Босну.

Интересантно је, међутим, да је Гавро Принцип на неколико дана пре Видовадна писао овде својој газдарици, којој је био остао дужан 31 динар кирије, молећи је да га причека још који дан, па ће се он вратити у Београд и цео ће јој дуг поштено платити. Значи, да се Принцип у томе часу, кад је писао ово писмо, још није био решио на атентат. Јер тек не ће ваљда помишљати да усред масе света убије престолонаследника па да онда комотно седне на железницу и отпутује у Београд!

*

Тако су дошли, тако овде живели и тако су отишли Принцип и Чабриновић.

Најзад још један интересантни детаљ о овој двојици. У Управи Вароши Београда налази се својеручно испуњена званична пријава Чабриновићева у којој је он својеручно исписао да је рођен 25. јануара 1895. године од оца Васа и матере Јелене. То су пријавне листе, које су кирајџије дужне испунити, са свима подацима о себи при усељењу у један стан. И како се Чабриновић пет пута селио те има пет таквих његових листа и на свакој је својеручно исписано као дан рођења 25. јануара године 1895.

У својој пријавној листи Принцип је као дан свога рођења уписао 13. јули 1895 године. У његовој крштеници, у гимназији, забележен је исти датум.

Значи, да ће Принцип тек кроз двадесет дана напунити деветнаест година, а да Чабриновић још нема ни деветнаест и по година.

После сарајевског атентата.

— Интерпелације у угарском сабору. — Министар председник Тиса о српском народу. — Тиса о франковачком „патријотизму.“ — Сузбијена сумњичења. —

(Телеграм Угарског Кореспонденц Биро-а.)

Будимпешта, 26. јуна.

У данашњој седници заступничке куће угарског сабора поднео је заст. гроф Јулије *Андраши* на министра-председника интерпелацију о *сарајевском атентату.* Интерпелант пита, како су се одговорни чиниоци могли усудити, да, поред познатих јавних прилика у Босни и Херцеговини, приреде посету престолонаследникову, па још баш на дан српског народног празника (Видов-дан)? Зашто нису извршене сходне мере опрезности и како се оправдава то, што је престолонаследник после првог атентата продужио пут? *Какав су обим имале противсрпске демонстрације и је ли истина, да је српском становништву нанесена велика штета?* Како се могло догодити, да покрет није одмах угушен? Је ли истинита до сада непобијена, а у широким круговима раширена вест, да конци атентата воде у Београд? Па ако је истинита, како ће се влада побринути, да кривци буду кажњени? Шта мисли влада чинити, како се у будуће не би могле ковати завере против врховних представника и против поретка државе? (Одобравање на левици.)

Министар-председник гроф *Тиса* у свом одговору на ту интерпелацију рекао је, да је истрага констатовала, да је атентат извршила једна завереничка банда, али се *не сме генерализирати*, нити из овога кобнога случаја извлачити опште закључке. Становништво је све до мајушног дела скроз лојално и задахнуто најбољим осећајима. Већ и из тога разлога су **за жаљење изгреди** против лојалних Срба држављана, изгреди, који су се догодили у Сарајеву у првом тренутку раздражености, али је тим изгредима већ учињен крај. Није тачно мишљење, да су прилике у Босни опасне и да Босна стоји на прагу револуције. То је апсолутно нетачно, јер је сигурност Босне апсолутно зајемчена војном силом, која тамо стоји.

Што се тиче *евентуалних корака код Србије*, гроф Тиса се у овом тренутку не може коначно изјаснити. Хоће само у опште да каже, да сви чиниоци, који су одговорни за иностранну политику, имају у виду велике интересе, што су везани за *одржање мира*, а с друге стране пазе на чување животних интереса и престиж монархије.

Министар-председник *Тиса* опомиње даље, да се *ваља чувати франковачких фраза.* Франковци непрестано *истичу неки свој сопствени патријотизам*, а сумњиче *патријотизам Срба.* Али баш је Франкова странка она, која гаји југословенске снове. Министар-председник с похвалом признаје деловање *хрватско-српске коалиције* и најпосле наглашава, да су *угарски Срби у претежној већини лојални* и против њих не сме бити неоснованог подозрења.

Већина је узела Тисин говор на знање, но интерпелант *Андраши* не узима тај одговор на знање.

Затим је интерпелисао заст. гроф *Апони*, коме министар-председник *Тиса* одговара, да прима на себе део одговорности, који на њ пада.

Стеван *Раковски* интерпелише у погледу новинарских вести о *мајору Прибићевићу* и захтева *дипломатске кораке* у Београду у погледу јемстава против тако опасних ровења. Српска влада, вели, треба даље да буде позвата, да казни кривце.

Гроф *Тиса* одговара, да на то не може ништа друго казати, него оно, што је одговорио Андрашију, а само додаје, да *новинарске вести нису аутентичне*, него врло често **неистините**.

Сабор је и овај Тисин одговор узео на знање.

Противсрпске демонстрације у Хрватској.

Из *Петриње* пишу загребачком „Хрватском Покрету“:

Пуна четири дана требали су петињски франковци, да скупе потребну *фукару*, која ће заредати градом од куће до куће, да поразбија прозоре и покућство честитим и мирним грађанима. Тако се ето манифестује у нас жалост над смрћу престолонасљедника надвојводе Фрање Фердинанда и супруге му војвоткиње Хоенберг! У сриједу на вече око 9 сати почела је фукара обилазити градом. Да вам прикажемо, како је то изгледало, доста нам је рећи, да су најодличнији носили заставе и то: црну заставу носио је слуга трговца Јарића, а хрватску заставу син из једне фамилије сумњиваца с краће.

Није то дошло онако спонтано, па је носио, ко је први дохватио, него је то било *након дуга наговарања.* У поворци је било видјети готово све *шегрте, слуге и слушкиње.* Него био је један предводник, бивши фељбаба а садашњи *шеф петињске полиције Варговић.* Његово је држање значајно било. *Шеф полиције Варговић и градски тајник Ивандија* ишли су испред те масе те пред сваком српском кућом *стали*, као да масу хоће упозорити, да не би ту кућу мимоишла. А онда су све то проматрали са ужитком и смијехом. Стражари су били измијешани са тим „демонстрантима“, па су на глас се смијући викали: „мир — удри.“

Какова је то била поворка, најбоље свједочи то, што се је освећивила у име својих љубовница слушкиња — *српским госпођама*, које су те служавке некоћ отпустиле и „увриједиле“. А још у 12 с. ноћу је обилазила дјечурлија улицама па разбијала прозоре, све за шалу, натјечући се ко ће боље погодити и хвалећи се, ко је више разбио. На кућу пароха *Пајића* свако се је слободно набацио каменом још у 4 с. у јутро. Улицом су пролазили касно појединачни „демонстранти“ или у скупинама па су се онако по вољи — ако се кому свидјело, набацивали кроз разлупане прозоре у собе пароха Пајића.

Како не, кад се је тако понијела полиција! Тако су *разлупани прозори и уништено камењем покућство у готово свим српским кућама*, а напосе је страдало *свратиште Цара Аустријскога*, Српски соко, Српска штедионица, па сви приватници Срби, не штедећи ни сиротиње, дапаче и тамо, где су демонстранти знали да је у кући већ полумртви болесник, да су малена дјеца, ни тамо нијесу штедјели. Било је ту по кућама онесвештења и свакакових невоља.

Свечаније би се те манифестације завршиле, кад би ми имали једног Ивицу Франка или Затлуку или Маштровића, па да су нам још говор изрекли. Но ми имамо доста сајамских печењара, па слугу и недозрелих помоћника, а то је напокон свеједно. Они потпунома надомјештају Франке, Затлуке и Маштровиће.

Још Вам морам споменути, да се је нашло веће и угледне *господе*, која су *уживала у овом бјешњењу масе*, гледајући то са стране. У чијем ли је то интересу? Знадемо ми, господо, ваше жеље, мисли, намјере, а знадемо и чије сте оруђе.

Ну ми знадемо и то, да се та господа круто варају, ако мисле, да се и па највишим мјестима жели, да се на овакав начин манифестира жалост над грозном трагедијом сарајевском. Зар мислите, да смо ми мање лојални, који осуђујемо дивљаштво? У нашим свима је више туге, а у души тешке мисли ради страховита убојства, али је и разбора и

ЛИСТАК.

ИЗ НАУКЕ.

— Нови „зраци Уливи“. — Налажење метала на великим даљинама. — Паљење експлозива на километарским растојањима, без жица и додира. — Немогућност рата, или бар рата с експлозивима. —

Питањем о паљењу експлозива на великим даљинама и без жица и додира, тајанственим зрацима „F“, бавио се како се пре неколико година јављало, и наш Тесла. С колико успеха, остало је (за сада) тајна. Пре десет година, пред сам рат руско-јапански, руски физичар Филипов, тврдио је, како је пронашао поуздано средство за бежично изазивање експлозија на великим даљинама. Али је он, при једној проби, погинуо, а с њим и тајна његовог проналаска.

У најновије време заинтересовао је цео свет Талијанац Уливи, који, на предавањима својим у Флоренцији, Риму и др., тврди да је конструисао апарат којим успешно изазива те даљне експлозије. Енглеско адмиралство, каже он, води с њим тајне преговоре за откуп тога проналаска Али је он рад да у првом реду користи њиме својој отаџбини. Војно министарство талијанско, и сам краљ, ставили су му на расположење све што му треба за пробе које он за сад, врши у околини Рима, на језерима Неми и Брачјано, а доцније ће и на мору, у близини Специје.

Дописнику »Руског Слова“ дао је Уливи о свом проналаску ове податке.

*

Још пре петнаест година почео сам с опитима за решење питања о преобраћају сунчане светлости у другу форму енергије.

Дошао сам до овог резултата: с помоћу нарочитог апарата успео сам добити енергију од једне коњске снаге на квадратни метар површине апаратове. Тада сам се заинтересовао, тако рећи, обрнутим проблемом: трансформовањем електричне енергије у енергију светлосну, производећи у етру таласања толико брза, да су се могла фиксирати на мрежици човечјег ока.

Користећи се неким опитима Теслиним, саставио сам нарочити апарат, којим могу производити електричне таласе који су веома кратки али, у исто време необично силни. Понављајући те опите добио сам најзад талас од свега седам стотих делова милиметара.

За време ових опита, чињених у Клишију близу Париза, помогао ми је и случај у нечем. Запазио сам наиме, да се сви метални делови на апаратима и инструментима у мојој лабораторији одзивљу на ове нове таласе бацањем искри. Становници суседних домова жалили су се на неке тајанствене звуке и пуцкања у цевима за водовод и гасно осветлење. Један продавац угља, са дућаном на 150 метара далеко од мојег стана, љутио се на мене, што му се коњи, за време мојих опита, разбесне, јер им из потковица бију варнице...

Наравно да сам се онда и ја сам заинтересовао том појавом. У памети су ми биле још свеже појединости експлозије француске оклопњаче „Либерте,“ натоварене барутом »В«. Стао сам се домишљати: да можда страшна она експлозија није изазвана оваквом неком детонацијом? Можда су метални делови оклопњаче, под утицајем будикаквих атмосферских појава, сами произвели електричне варнице које су запалиле барут „В“?

Радећи непрестано и даље усавршио сам своје апарате толико, да сам ја данас у могућности да, тако рећи, рефлектујем таласања која прате светлосне таласе, да их, при том, могу управљати у правцу који желим. И ако ми на апаратима ваља још доста преоправљати, ипак сам ја њима данас у стању да изазовем експлозију барута на извесној даљини, а осем тога, могу без омашке одредити, и на већој даљини, место на коме се налази метал.

Да вам то објасним примером.

(Свршиће се.)

памети. Ми друкчије гледамо на бол цијеле монархије и дијелимо је, али зато нијесмо дивјаци и прости пљачкаши.

Наши суграђани Срби су честити људи, на којима никад никакве сумње не бијаше с њихове лојалности и поштења, а гле сад простачине, хоће да их сравне са земљом. Веле, да ће се ноћас демонстрације наставити, па ће бити палежа и клања, чисто по рецепту католичких свећеника *Новака и Вучетића*. А ми у то и вјерујемо, јер нам је начелник *Јурић*, шеф полиције *Варговић*, а градски вијећник *Ивандија*. Его, тако се код нас „манифестира“ за покојника, за ког се у црно зави сва монархија, па и озбиљни грађани Петриње.

НОВИ САД, 26. јуна 1914.

— **Бечка култура.** Познати бечки лист „Muskette“, који стално вређа српски народ, доноси једну песму о мајору *Прибићевићу*. Назива га *дезертером, конфиндентом, најгорим човеком, убијцом* и каже, како је *„његова команда лаж.“*

Его, тако пишу у Бечу! Констатујемо, да је Милан Прибићевић одслужио свој рок у ц. и кр. војсци и као поручник узео *редован отпуст* из наше војске па ступио у српску. Није дакле »дезертер«, као што тврди онај бечки шмок.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— **Угарски сабор.** У заступничкој кући угарског сабора опозиција тера *опструкцију*, како би што више задржала расправу о подржављењу управе. Јучерашња саборска седница је трајала до дубоко у ноћ. На дневном реду је законски предлог о пристојбама, па је онда решено, да се седнице држе од 1 до 6 сати после подне. О законском предлогу говорили су опозицијони заступници *Чермак и Абрахам*. Затим је министар просвете одговорио на интерпелацију румунског народносног посланика *Чичо-Попа* о злоупотребама против Румуна код хајдудорошке мађарске унијатске бискупије. Министар је, наравно, оправдавао све бискупове поступке, а владина већина је тај одговор узела на знање.

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нови Сад, 26. јуна 1914.

— **Главна Скупштина Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду** састала се данас у четвртак 26. јуна (9. јула) на своме 24 редовном састанку, да обави избор питомаца и питомица, и да саслуша извештаје о раду и стању завода за прошлу школску 1913.—14. годину. Из извештаја тога завода, који смо добили на приказ, види се, да тај завод врло лепо напредује морално и материјално. Прошле године било је у заводу 82 питомца и 29 питомица, а већ за идућу школску 1914.—15. годину има пријављено 36 питомица и 72 питомца. Са овим је бројем попуњено женско одељење, а за мушко има још 10 места. Но и на тој страни стижу сваки дан нове понуде. После скупштине донећемо о том заводу опширнији извештај.

— **Састанак Привредникових шегрта** Прошле недеље искупили се у дому овдашње Трговачке Омладине Привредникови питомци и питомице на месечном састанку за јули о. г. На састанку је говорио о чистоћи, телесној и душевној, умир. управитељ срп. више дев. школе госп. А. *Варађанин*, а декламовали су прикладне песме три шегрта. Старатељка овдашња г-ђа Милана *Ружичка*, учитељица, отворила је састанак пригодним говором, а на завршетку посаветовала неуредне, а похвалила добре и вредне шегрте. На састанку је био и доста леп број отменијих грађана и неколико женскиња.

— **Матица Српска.** Заједничка седница Књижевног Одељења и Управног Одбора, која је била сазвана ради избора управитеља и 10 питомаца за Сиротиште Марије Трандафил, *одгођена* је.

III. Седница Књижевног Одељења одржана је 24. јуна (7. јула). Главни предмети: Како се није скупио довољан број чланова колико устав тражи, то није могла бити обављена кандидација нових чланова Књижевног Одељења, него је то остављено за идућу седницу. — Узет је на знање извештај о успеху оних питомаца Матичиних за II. одс. ове шк. год. који су своје сведоџбе већ поднели. — Одлучено је да се на упражњена стипендијска места распише стечај. Биће упражњено 16 места (од тих 5 евентуално) и то: 3 места за економске науке, 2 за занатл. школе, 2 места за гимназију и реалку, 5 места за све школе, 1 место за учитељску школу, 1 за вишу педагогију, 2 за техничке науке.

IV. Седница Књижевног Одбора одржана је 24. јуна (7. јула). Главни предмети су ово: Примају се зе Летопис: »*Автономни проблем*« од Милутина *Јакшића*, на предлог секретарев (бр. 107.); »*Мистерије*«, 5 песама П. Коњовића, на предлог секретарев (бр. 108.); »*Наша певачка друштва и народно просвећивање*« од дра Тихомира Остојића (бр. 109.).

— † **Јован Летић.** Јуче је овде преминуо Јован *Летић*, трговац новосадски, у 32. години својој после дугог и тешког боловања. Покојни Јоца беше ваљан трговац и добар Србин те је његова прерана смрт губитак за српску трговину. Дуго година је честити покојник имао лепу радњу на новосадској пијаци, док ју због болести није морао напустити. Бог да му душу прости!

— **Демонстрације против Срба.** Пишу нам из *Вуковара*, да су се и тамо спремале велике демонстрације против Срба од стране Франковаца, које је *побунио неки фрашар*. Но велики жупан *Адамовић* учинио је расположење, да се не догоди такво што. Још једнако чувају српски крај полиција и 20 жандара. Срби се у целој ствари понашају мирно и тактично. Докле ће и та франковачка лудорија трајати!?

— **Друго омладинско вече.** У недељу 12. јула о. г. у 8 сати у вече приређује »Коло Занатлијске Омладине« у *Новом Саду* своје друго омладинско вече у просторијама Задруге Срба Занатлија (Змај Јовановић ул.). Распоред: 1. Отварање председниковим поздравом. 2. предаје г. др. Каменко *Суботић* о начелу »Свој своме«. 3. *** пева Српско Занатлијско певачко друштво »Невен«. 4. Декламује одчика Јове Змаја гђца М. *Грујић*. 5. »Шаран“, шаљива игра у једном чину од чика Јове Змаја, изводе чланови и чланице: Панта вртар г. Милан *Субошин*, Ана жена му гђца Љубица *Чупић*, Станко њихов син Миленко *Несторовић*, Савка сироче гђица Софија *Белић*, кнез г. Драгољуб *Кнежевић*, први сељак г. Петар *Јеротић*, други сељак г. Здравко *Субошин*. 6. Жива слика »Збор Вила«. Затим игранка одабраних српских игара уз свирку тамбурашког збора »Слоге« најдаље до поноћи. Улаз бесплатан. Добровољни прилози у просветне сврхе занатлијске омладине примају се са захвалношћу.

— **Како данас наши Срби у Пешти?** Некад није било новчаних установа, кредита и т. д., као сад, особито за Србе није тога било, па је тадањи трговац пештански Наум Бозда основао лепу заклагу за помагање младих Срба трговаца и занатлија почетника у Пешти. Помоћу те закладе подигли су се многи врло ваљани Срби у Пешти, који су у Боздином духу на себе примили старање о тамошњој Привредниковој омладини.

Изабрали су у ту сврху између себе народни одбор, а тај одбор Боздиних питомаца ради врло добро и корисно.

У жељи, да тај свој рад прошире у корист српског народа — а особито омладине, упутио је тај одбор Боздиних питомаца преко свог прочелника пештанског пароха пречасног госп. Радивоја Бикара, многим познатијим Србима овај позив:

„Цело Српство сарађује свесрдно на великом и преважном културном раду нашег Привредника, који је у мало година из свију крајева 11 000 наших ваљаних ђака ишчупао из сиротиње и запуштености и на прави пут упутио, да се радом високо уздигну, да постану од велике користи себи, својима, народу своме, а нарочито и држави нашој.

Наши свештеници и учитељи, који су у сталној и најтешњој вези са најширим слојевима народа, обвезали су — заузимајући се тим начином за ђаке своје — хиљаде и хиљаде породица, помажући, да им се деца на овај јевтини, сваком приступачни начин, најбоље збрину.

Овде у напредној Пешти има стално по неколико стотина Привредникових питомаца на науку, а 17 наших најваљанијих Срба грађана примили су се старања за ту дечицу у сваком погледу.

Мене је тај одбор поставио за свога прочелника. Осим тога читам и тумачим ја омладини на месечним састанцима — и предавања, која готова долазе од Привредника повереницима у сва места. Приређујем шегртима излете у околину, а уз суделовање великошколске омладине одржавамо разноврсна предавања спојена са певањем, декламацијама и т. д.

Привредникова омладина одлична је. Деца не знају прво време ни једног овдашњег језика ни бекнути, али Србин научи брзо језик, господари заволе брзо нашу децу и цене их врло. Зато се и тај наш овдашњи Привредников одбор заузео, да нађе и осигура што више места, па да што више те наше омладине овде лепо и добро збрине. Уједно је решено, да о томе известимо све свештенике и учитеље наше за које знамо — а они нека позову и упуте све ваљане ђаке, родитеље њихове и све Србе у опште, да се наш свет што више користи овом лепом приликом и уредбом.

Разуме се, да се деца само преко Привредника примају, јер је онде удешено све најбоље и како треба.

Изволите дакле стално сваке године све способне ђаке Привреднику препоручивати, а повереници воде свуд па и овде о свему очинску бригу, али све дописивање може и мора се — као што знате — обављати само преко Привредника.

У *Будимпешти*, маја 1914.

Са одличним поштовањем
и братским поздравом
За Привредников Будимпештански одбор
парох **Радивој Бикар.**

Пешта је — особито са занатима — врло напредна, Срби имају своје две цркве, свештенике, епископа свога, доста Срба, једном речи није омладина у Пешти остављена, заборављена или изгубљена, већ се о њој својски брига води. Зато треба да се наш свет издашно користи Привредниковим заузимањем у сваком погледу.

— **Девојачко Васпиталиште Св. Мајка Ангелина** (Budapest, IV. Váci utca 63. II. em.) на захтев родитеља, шаље проспекте и даје обавештаје у погледу примања питомица за школ. годину 1914|15. 230 25 90

НОВИЈЕ.

Драч, 25. јуна. Стање је овде безнадно, у вароши је забуна и очајање; један је Арбанас полудио и са прозора своје куће пуцао је на све стране.

Рим, 25. јуна. Овамо су стигле вести, *да је арбанашка кнегиња са децом отпутовала из Драча.*

Лондон, 25. јуна. Овдашњи листови јављају, да је арбанашка кнегиња са децом отпутовала из Драча.

Београд, 25. јуна. На Петров дан ће престолонаследник Александар давати у двору велики ручак, на којем ће бити и све стране дипломате.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ „БРАНИКА“.

„Одјеку“ одузет постдеби.

Сарајево, 26. јуна. Земаљска влада одузела је београдскоме „Одјеку“ постдеби. (Јадини је „Одјек“ од београдских листова долазио до сад у Босну.)

Бојкот аустро-угарске робе.

Београд, 26. јуна. Одбор српских трговаца саветовао се о бојкотовању робе из Аустро-Угарске, па је превладало мишљење, да се, због претрпљене штете ради рата, бојкот безусловно не предузме. *Уза све то су многи путници из Аустро-Угарске одбијени, а поруџбине су предате италијанским и немачким кућама.*

Срби страдавају због сарајевских денунцијација.

Берлин, 26. јуна. Овдашња је полиција добила у априлу анонимну пријаву из Сарајева, да у Берлину постоји великосрпски комитет, који хоће да убије цара Виљема. Тада полиција није дала пријави важност, но сад је предузела кућне премета-чине код српских ђака. Полиција је нашла тисканице пропаганде дела и даље трага. (Опасна ствар те тиска-нице. — Ур. „Бр.“)

После Тисиног говора.

Будимпешта, 26. јуна. После говора грофа Тисе политички кругови мисле, да се у Босни не ће променити систем и да не ће доћи до ратног сукоба са Србијом. (А какви су то зврндови веровали у ратни сукоб? — Ур. „Бр.“)

Берхтолд у Ишлу.

Беч, 26. јуна. Министар иностраних дела гроф *Берхтолд* отпутовао је ноћас у Ишл, где ће га сутра владар примити у аудијенцију.

Српска штампа и монархија.

Београд, 26. јуна. Српски Пресбиро позива овдашње листове, да се, говорећи о сарајевском атентату, уздржава од свих испада против Аустро-Угарске, па да се ограничи на објективну критику политичких догађаја.

СОКОЛСКИ ГЛАСНИК.

— **Оснивање Српског Сокола у Панчеву.** Пишу нам из *Панчева*: Пошто је у последње време скоро цела наша омладина почела у више група растројена — и без икакве веве једна с другом — да гимнастише, а и иначе се почела све више и више осећати потреба оснивања каквог гимнастичког удружења, — где би цела омладина у једну целину спојена била — то се на позив неколико покретача сакупила дична наша омладина у просторијама Српске Више Девојачке Школе, те је у недељу 15. (28.) пр. м., на Видов-дан по подне поново основала Српски Соко.

Одмах је приступљено конституисању, те су изабрати следећи: старешина др. Никола Драгичевић лекар, потстарешина др. Глиша Стојшић адвокат, тајник Милета Томић банк. чиновник, благајник Јоца Величковић вар. контролор, контролор Ђорђе Живановић професор, домаћин Душан Арсеновић трговац. — Одборници: др. Радован Лозовић адвокат, др. Васа Ранисављевић адвокат, др. Петар Јанковић адв. кандидат, Милан Јанковић књиговођа, Влада Јовановић дрвар, Милан Јанковић трговац, Коста Ковачевић трговац, Радослав Опачић занатлија и Тома Петровић занатлија. — Заменици: Мита Томић банк. чиновник, Михајло Јањанин трг. помоћник, Стеван Опачић занатлија и Коста Антоновић ратар.

Правила се имају потврде ради одмах послати.

Као што се види, у управу су изабрати све сами озбиљни и агилни чланови наше омладине, којима ова установа истински на срцу лежи и који ће са довољним знањем и истрајним радом овом установом онако руководити моћи, како се то њих с правом и тражити може. **Омладинац.**

Учитељи, свештеници. Ви сте у свију народа главна интелигенција и просветитељи најширих народних слојева, особито по селима и мањим местима, и нарочито у нас Срба.

Други народи имају и у најмањим селима још и своје сопствене народне напредне занатлије, трговце, привреднике, који нису обично нигде од високих школа, али су прошли најглавнију, т. ј. светску школу рада, искуства мудрости, па помажу заузимање својих учитеља, свештеника најуспешније.

Са тим сталежом је још сасвим слабо у нас Срба, па зато је и рад нашим учитељима, свештеницима, тежи него онде, где имаде јак напредан народни привредни сталеж.

Шаљите дакле све ваљане способне ђаке, или макар оне, који нису богати — а тих има свуд врло много — у свет, нека са спремају и прекаљују у свету за свет и за живот. Они ће бити онда ваши најбољи и најјачи сарадници, помагачи, они ће ваљати себи и своме народу и српској цркви и школи и у опште при сваком народном послу.

Трговина и промет.

Свињски и марвени вашар у Бечу.

(*Недељни извештај комисијонарне радње Јовичића, Акимовића и друга за марву и свиње, Беч, St. Marx, централни вашар.*)

Беч, 7 јула 1914.

За данашњи вашар било је пријављено 17382 комада. Дотерано је било 6762 комада пољске и 9191 комада мађарске пасмине, свега 15953 комада.

Вашар је био: чвршћи.

Цене су биле:

								изнимице
Прима свиње	од	111	до	113	ф.		114	од киле живе ваге без потрошарине.
Средње	„	„	106	„	110	„ „	—	
Лаке	„	„	100	„	104	„ „	—	
Сремске	„	„	104	„	110	„ „	—	
Старе	„	„	102	„	106	„ „	—	
Пољске	„	„	108	„	132	„ „	134	

Марвени вашар

од 6. јула 1914.

Дотерано 2570 ком. угојених волова
и са паше, 946 „ бикова 454 крава
182 „ бивола
свега 4152 ком.

Вашар био: јако лабав.

Цене:

								изнимице
Прима швајцарски	од	К	100	до	104			108/112
Средњи	„	„	„	84	„	94	„	—
Прима мађарски	„	„	„	70	„	82	„	90/92
Средњи	„	„	„	60	„	66	„	—
Лошији	„	„	„	54	„	60	„	—
Бикови	„	„	„	70	„	88	„	90/92
Краве	„	„	„	66	„	92	„	—
Босански	„	„	„	44	„	58	„	—

по 100 кила живе ваге без потрошарине.

Најучтивије умољавамо нашу господу пошиљаче, да нас о товарењу увек брзојавно известе.

Дозволе из затворених места за бечки слободни вашар набавља наш заступини госп. Јоца Митровановић, Budapest, Kőbánya, и довољно је истом господину писмено или брзојавно јавити, за које се вашаре и за колико се комада дозвола тражи.

Адреса за пошиљке и писма: Јовичић, Акимовић и друг. БЕЧ. ST. MARX.

Адреса за брзојаве: Јовичић БЕЧ, ST. MARX

Припослано *)

ИЗЈАВА.

Поводом клевета, набачених на мене, да сам ја вређао Србе и спремао демонстрације, овим изјављујем: да ја као грађанин карловачки, који сам међу Србима одрастао и само помоћу њиховом своју радњу водим, нисам могао такове бесмислице радити, које само на штету моју бити могу, и зато позивам непознатог клеветника, да се јавно изјасни, где и када сам ја и једну увредљиву реч против Срба рекао и док ми јавно именом не изађе, сматрам га најгорим друштвеним слојем, који би помоћу денунцијације себи зараде правио.

У *Карловцима*, 23. маја 1914. године.

Петар Ранцингер
пекар.

270 1—1

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу. — Ур. „Бр."

НА ЗНАЊЕ! Част ми је поштованом грађанству вел.-бечкеречком и на страни до повољног знања ставити, да сам своју **Кројачку радњу** мушког одела и свештеничког одела (горње и доње мантије) **из Панчева преселио овамо у Вел. Бечкерек.** Стога молим поштовано грађанство, да ме као младог почетника а доброг Србина, способног мајстора са својим потребама што више потпомогне. За добар крој и израду стојим добар.

С одличним поштовањем

Адам Барјактаровић,
одликован са сребрном дипломом
ВЕЛ. БЕЧКЕРЕК, Alkotmány utca 23.

6-10 262

Опатија (Abbazia)

Вила Палма

красни положај међу морем и шумом, 8 минута од парка, изнајмљују се собе с кућном храном уз најјефтинију цену.

5—10 263 Власник **Василије Бобић.**

Легија Смрти

НОВО! НОВО!

или рад тајног удружења „Црне руке" на ослобођењу бив. слов.

Роман из рата 1912.—1913. године. I. и II. део са 25 слика.

У меком повезу . . . . . К 2·70
У тврдом повезу . . . . . К 3·30
У фином плат. повезу са позл. К 3·70

ИЗДАВАЧКА КЊИЖ. С. Ф. ОГЊАНОВИЋА НОВИ САД (Újvidék) 146 25-

ОГЛАШУЈТЕ У БРАНИКУ.

ШАНДОР СЕЧАНСКИ

СУДСКИ ПРОТОКОЛИСАНО РАСПИТИВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ И ПРИВАТНИ ИСТРАЖИВАЧ

прима поверљива истраживања, ноћна и дневна посматрања ради открића лијезона у купатилима. За свашта набавља тачне податке и обавештај. Телеграфска адреса: **Сечански, Мокрин** 120 75--

Спомоћник спецерајиста

тражи себи **стално место** у каквој већој спецерајској радњи. Стар је 25 година а ослобођен је од војничке дужности. Говори осим српског, немачки и мађарски.

Пријаве треба слати на администрацију овог листа под знаком: **Будућност.**

272 2-3

Улоге на штедњу

прима

Савска Банка

БЕОГРАД—САВА 258 10-100

Све улоге без отказа исплаћује. Плаћа на улоге 6 од сто интереса годишње по погодби и више.

ПЕРИНУМ

једино домаће средство противу свих врста назеба, реуматизма, прави борови сок, а српски је производ. који надмашује све досадање назване францбрандвајне. — Срби трговци, апотекари, узмите у вашој радњи овај **чисто српски производ**, који се само вама даје, а под гаранцијом за успешно дејство, што доказују и многобројне захвалнице од којихнеколико следују:

Штовани господине!

Приликом моје слабости одјаког реуматизма имам да Вам изјавим, да поред многобројних других лекова који су били од мањег утицаја, једино ваш „Перинум" спасоносно је утицао.

С тога Вам изјављујем моју дубоку захвалност уверена да после употребе Вашег „Перинума" сваки реуматизам мора ишчезнути, топло ћу га сваком препоручити.

Захваљујући Вам поздравља Вас
ДАНИЦА МИХАЈЛОВИЋ капет.

48—189

Цена је великој боци К 2·— а малој К 1·20 Где нема у трговини апотеци, онда шаље **творница Перинума** и директно на појединца са доплатом; а код поруџбине од К 10·— франко. Перинум се добија у свакој срп. тргов. и апотеци.

Браћа Поповића, Земун.

Слано купатило у Старом Сланкамену

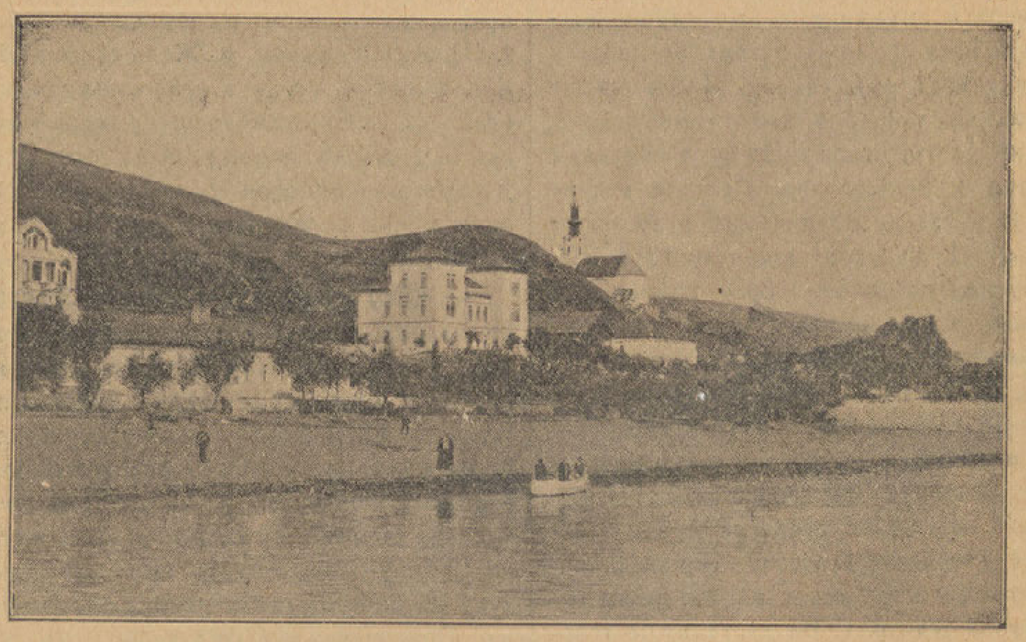

отворено од 1. маја до 1. октобра

Сланача специјално лечи: ревматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материце и јајницима; све врсте катаралних запаљења малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и сврботине; извесне врсте кожних болести.

Купатило има 60 елегантно намештених соба са ценом од 1 до 6 Круна.

Лепу пространу новосаграђену рестаурацију са добрим јелима и пићем, сталну музику која трипут дневно свира.

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје:

54 93 100 **Штедионица у Ст. Пазови.**

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО У МЕЛЕНЦИМА „Русанда"

(Торонталска жупанија) — у Јужној Угарској.

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотину, хроничну ревму, скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести**, које нису биле у стању никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток** и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **костобоље.** Caries, Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели луес.** — Станови се састоје из четири модерна **хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк**, са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билијард** стоји на раположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље **управа купатила „Русанде".** 143 62—100